Ketabton.com

ورانګه

يوه ورانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندې
بيا پيري په ځاى ولاړ وي
او تيري وي لاندې باندې

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب نوم : وړانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین هنریار

بسم الله الرحمن الرحیم

په ویاړ

د هغه ټولو زړیالو

چې د بنیاد مو د ختونو ځنې

تېځندی د پښتو ځولانې او د -

لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ورځکوي او ژوند نور

غوځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

څوک يې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوړېږي[1] شي
ځان په ښش ولې ليکه[2] کړي
چې په شتوګي اوده ړېږي شي
څه په سر آسمانونې يې
که آسمان ځمکه کېږي شي
په مټ څه لره سره په ده
چې په مټ نه رغونېږي شي
په خرڅک[3] دي ولې سود[4] شي
چې په خپز نښتريږي شي
د پړو[5] تل[6] ته ولې پېلې[7]
له بريالو چې ملېږي[8] شي
د بازاد اړهنر دي نه نه ده
که نه يې چېتي بازېږي شي
ليت او لارچې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېږي شي

۱- نوړېدل = بدلېدل، ۲- ليکه = حساب، ۳- خرڅک = يوبوټي، ٤- سود = مطمئن
٥- پړه = ماتي خوړل، ٦- تل = ډله-جمعيت، ۷- پلټل = يوځای کېدل، ۸- ملتل = ملګرېدل

که سواره لوی فرعونان دي
که کلیم شي کونډېدی شي
د بری لاري بند نه دي
که له سر څوک تیرېدی شي

لوی کتاب د میړښکارانو
ګډ په وینه کې د ځانان کا
بیاد ختوکوکوښتان ټول
الوتونکی باتوران کا

دکلیم دودونه خپل کا
رانسکوره زورجهان کا
پرېباسلی او نتلی[1]
د دوران قهرمانان کا

هغه څوک چې میړه خېل دی
تېنګ په ننګ او په خپل خېل[2] دي
د زمرو مارپی[3] یې ژوند دی
چې د شنو زمرو د سېل دی

۱-نتلی= ناتارشوی، ۲-خېل= هوډ، ۳-مارپې= ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې

ترمې وینې هم رامبیل[1] دی

د خپل تنګ دي پاتې شوي

په کولنډ[2] دی که په بنکېل دي

رشی خنکه بې کوندی[3] شي

چې ځانګی[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبیب به دې ځنک روغ کړي

چې یې چارې د شاخېل[6] دي

چې د دروزې[7] یې تښي وي

په وینو پراته غلبېل دي

چې جامه یې کاسیري[8] وي

څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګی[10] وروستی ده

مشرې که په چارخویل[11] دي

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې دغوېې، ځاروي ځښته یې اچوي چې دآزاد ګرځېدو نه یې منع وساتي، ۳- کوندی = کامې کېټې - خلېل، ٤- ځانګی = درې غابنې ۵- رشپېل = چې دغلې رشې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې خرمنه شغ شغ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو دنه - تیلی، ۸- کاسیري = بدلمنی ۹- چېل = پروني، ۱۰- انګی = یوه لوبه چې وایي انګی انګی مل دی څوک دی، ۱۱- چارخویل = قرقره.

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئېل[2] دي
شاید بیا خلیل زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخیل دي

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکی وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

د جهان د سمام[3] پېښې
ورې تندي باندې مېړونه
د ملخي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اروپي ځمکه، ۲- سوئېل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس - توزیع

په جرګو کې چې لرو بر کړي
بلالي[۴] هغه بانګونه[۱]
چې دا خمکه دخدای کوړ کړي
دي هغه دخښتن ملونه

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یې کړي وړه وي
د ننګیال په مټ، په توره
دلته ارد خښتن کړه وي
خولې ماتي په فرعون کړي
د ننګیال د مزري زړه وي
تور[۲] ښنګلونه خوندي وي
حق ننګي یې غرین کړه[۳] وي
ساه یې واچوي جوش[۴] کې
له پیړو پیړو چې مړه وي
د ناحق وړه[۵] بتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورښنګلي = باطل کاره، ۳- غرین کړه = قلا - سنګر
۴- جوش = تنه ، ۵- وړه = بریالي.

د کېدړې په اوړو نه شي
چې په غرمب دښتو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بودېږي
چې په وينو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګيالي يې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاريخ بهير کړولی
کله څوک بې هوډيالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لينګو شي
دژوندون د ميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي
د ځيرک مېړانه کله
له درست کلي درندو شي

۱- منښته = زيار، تونونه، دوړو د پاره په ځان څه منل، ۲- نارام = ناغيز، ناراست.

چې رنځور باویړي[1] وکړي

پوچې هیلې د داروشي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله بې سود په کورکوشي

د څانګو د کوچنی نمـ‌ري[2]

پوره څه رنګ په ځلموشي

چې د نمـرد روڼاوي وي

روڼ به څنګ په اورکوشي[3]

عقل څه خوني اُتي دی

راسوري[4] په خپلوملوشي

د ځیرک سر پوره والی

د حق په سیپاروشي

○

چې له مـال خبره واوړي

پت په سربندي پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سري سړي بالـه شي

۱-باویړي = بابیړي = دنلروغې بیا تاندیدل، ۲-نمري = جامي، ۳-اورکی = اوربلکی
۴-راسوري کیدل = راکرځیدل - راخلاصیدل - راختل.

لومړي نه تلي ځنبا څوک

هم يو «زه يم» به تاله شي

ښکلي هغه چې ښيوه[1] يې

يو د «زه يم» په پساله شي

زه يم هر کله ځلمي دى

دي وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ستر سحروي

چې دا ځمکه يو کاله[2] شي

په يولوي سين کې غرړلي

څري، څرړ لښتي، ويالي شي

○

د کتاب حد ماتي مه شي

هره لاره چې تړي

چې د ژوند د خيره نه وي

ورانوه لارې زړې

حق به هله ميشته وکا

لومړى غير چې وشړي

يا سري ياد خړه شه

حق ناحق ولې ولړي

۱- ښيوه = ډول-ښايسته والى، ۲- کاله = کور

زبېښناکیان چې له مینځ ورک شي
پړکېږي به شي مړي
لوی آتیان لکه اوګړ[1] کړي
د جنګ غر تېرېږي وړي

ستور ښار کو دواړه کسي
په ښار لو کړل تنهاکې
نړی ورټ یې چرته بیاموند
برد ستورو په دنیاکې

له کارونو او له شکو
سره زر و ښکل کېږیګرو[2]
الوول حق و ناحق دي
ښنګ ترا و سه ستړکورو؟

د بوذرؓ د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پیوندي دي

۱- اوګړه: د شاروو د خوړلو وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تاښتې، ۲- کېږیکره: کېږ کوونکي

جوړوي د ښېښو مېنې [1]
ځېرکان خوشبینه ګروي

د وختونو په ناتار کې
چې يې وکوري د ړبر [2] وي

○

د وجود نیستي بلا ده
پرې له ختو مارکسان ژاړي

سر نیستي ده د نیش [3] "زه یم"
د وه نیستي کلیمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو
د صورت هسې د وړېږي

ولې "زه یم" یو توکیز [4] دی
یو توکیزی نه نړېږي

○

حیواني وجود د څه دئ؟
د حجرو [5] الوولتیا ده

او حجرې د خاورین توکو
خپل ترمینځه اتوولتیا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د ړبر = سنګسار، ۳- نیش = ناشته - نیشت، ٤- یوتوکیز = د یوتوکی نه جوړ - چې کډو نیزه نه وي، ۵- حجره = Cells - ژوندینکی.

دا خاورینه واړه تسوکي
دبریښنکو غوښې دي
او بریښنکو ته چې ځیر شي
تشي ترقنده ځپې دي

۞

دین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندي غورځانګه
مذهبونه يي چار میخ

۞

ګرلاسي کندوان يي ډک شول
چې جب جوب شول په خولو کې
ځارله هغو تور یالیو
چې په خپز دي سرځیږو(۱) کې
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بڼده
تش لمن که يي پسرلو کې
ساده ګوري ملغلري
ځسا ډنډو کو، خرخوړو کې

۱- سرځیږی = سرپړه ، ۲- غوړه = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په ستورو کېږي
ته هم زوره څه نيزوکي
څه ناویاته چاره وکړه
مېرنيه! په تلو تلوکې

○

ګوړېمار[1] چې د بمبل وو
هغه سر په مونډه[2] و دی
کړولی[3] چې د باز وې
په لولکو په شوغو دی
چې د برید او د غدی وُ
د تسپو د موسلو دی
چې جرګې پرې ښایسته وې
هغه شرم د جرګو دی
چې ځښتن د لوی اخور وُ
اوس د پوچو کښېدو دی
د تیرو تورو بوړ[4] کی وُ
د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- ګوړېمار= داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه کې ویشتو نکی
۲- مونډه= د مخې په لوبه کې په بُت د تېلې خمبې نه ښکته وچې کېښې لوېږي، ۳- کړولی= د ښکار ځیرکولو، ښار لو د پاره د باز تاوېدل راتاوېدل، ۴- بوړ= زمری، ۵= کنډی= چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــــنده
څه دخوشو عقيـــدو دی.

بازداري يولـوی هــنر دی
ته په يو ښيله(۱) بازداري
چې نه لـري جــه ب
په نامه باندې ميشکاري(۲)
تش غُر بازو وته ناست يې
څه که ځوېي د لوی بلاړ يې
ته ميرښکاره کړين غـــواړي
په ښه ښه مـــرداريې
يې په تـومنه له و يــارلو
خو په چاروکې د ويار(۳) يې
له قرآن نه غـير هـــذا
بې صلوٰة مونځ ګذاريې
کله سرګريوان ته کوز کړه
چې داولې دومره خوار يې؟

۱- ښيله: د څرمني لاسمه چې د باز کښېنولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشکار: بلزوان، ۳- ويار: شـــرم.

چې ټول به قرآني وي

دا سړي به شهسړي[1] وي

دا تنزري تاروکي به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتي، دا انسټ[2] به

بیا نښتري آسماني وي

چې نوم ړي په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د ننشخولي[4] او کاټي[5] به

صبا توري او تو بري وي

په ونډوي[6] ځمکې د نن به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولي، نه بېلتون وي

نه نهیا، نه زمایي وي

یو آدم، یو آدمتاله[7]

په کښ رنګ به یورنګي وي

۱- شهسړي = سترسړي، ۲- پرېوتي انسټ = بومتې دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن، ۴- شخوله = درسته، ۵- کاټي = تيکې، ۶- ونډوی = داسې حلال کړی شلوی چې پکې خلقو برخې (ونډوی) ملستی وی، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمکزی یا آدم زی) راټول وی یا سره راټاله وي

آدمخوني[1] به يو کور وي
وران به کور کې کورکي وي
درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسي[2] وي
نه مريي نه به څښتن وي
نه به غټ، نه به نري وي
نه کاواک، نه به بې واک وي
چې الله به ټولواکي وي
ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي
هم به يې کسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي
وي پاخون لکه يو تن به
يو ټاله به مختګي[4] وي
له ختيځه تر لويديځه
به يو ستره ورورولي وي
په حدونو د کتاب کې
به دعقل خپل مخي[5] وي

١- آدمخوني = ځمکه، ٢- جسن = ورتيا - اهليت، ٣- توره = قانون - تړه - تړلې لاره - لاره، ٤- مختګي = مخکې تګ، ٥- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درښت به

تل تر تله غړځنګي وي

یو ځاریږي به له ټولو

ټول له یوه به لوګي وي

له قبلو دې کړو وړو

به یوه کعبه مونده[1] وي

له زړها اور اورکو به

د حرې یو رڼایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې ستړوالکي وي

ستاخیری درست کائنات دی

ته لا کوز په خرخشو[3] یې

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښنو[4] یې

ژوندله تنه کډونیز[5] دی

ته ځان ځانې به ترڅو یې

۱- مونده = راکسل ناوی - دغوبل دمینځ غوبۍ، ۲- فطرت = نیچر دبنیا دم نړیتر نور ټول کائنات[3] خرخشي = جنګونه، ٤- دښنه = دښمنی، ٥- کډونیز په کډه هستیدونکی.

څمکه یو کور څکه نه شه
ته ترڼن د کور کوېي

یو کوړمه(۱) واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو ېي

دیوې حجرې زیږنده
د حجرو په بیل کلوېي

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه

د خپل تن حجرې کا ټولې
دا خواره واره قامونه

ستامرام یو وروولي ده
نه ملګري ملتونه

یو بیرغ په څمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه

دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه

پدې څمکې - آدمځوني
بیا بر سېر کا جنتونه

۱- کوړمه = کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

○

زول چاپېره سور الوزي
دړه ویزاره راپرېوځي
له دې چې قند نا تار به
هم پاخه بښختې وځي

چې د ژوند څله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوړه شي پرې دلوړو
او په خوله څوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بر دی
دعوه کېږي د کتاب کوره
د همه قامونو لر دی

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = دړب - بند.

د زردارو په تـــړلـنې
دي کټونکي په بايلـــــنې
د شته منو شته مني ده
د نيستمنو له نه بيبنـــنې
د ماړو کوښي جوړيږي (۱)
د تش (۲) بانو له شـــرمنې
د زردار مـاڼۍ ولاړې
د کارګر په تــنې پـــلنې
د ډک (۳) لاس سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمـــنې (٤)
بده ورځ د لـولنـــګرو (٥)
دازل نه دی ليکـــــنې
د باطل تولنــه پايـــي
د مذهب په سروينځنې (٦)

۱- کوښي = پيزار، ۲- تش بامني = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
٤ - ريمنه = خيرنه - خيچنه، ٥- لولنګر = بې ځمکي- چې ځمکه يا دوېتس
نه لري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

۹

وګړي ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خليلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولو له
واړه وختونه کليمي غواړي
په تشو تيکو که کښتي کېږي
د ننګ ډګر لا شه حلمي غواړي
وګړي ټول سر رقوي او پايي
حق د ميړه غوندي ژوندي غواړي
ښکيلاکي عمر د ښار وو دي وګوري(۱)
ژوندي آدم به مخ کښي غواړي
د اباسين خونړي نيزاوچلي(۲)
د جاليوانو سر هنګي غواړي
په هسک او تل د حقيقت لټول
تل سر ببري ليوني غواړي
چي د څښتن لاره د ب کولي شي هم
ژوند اسي زين او هګ سري غواړي

۱- وګوری = خبردار ، ۲- نيز او چلي = سيلاب او چپې.

د هګ قامونو په خرخشو کې

واړه قامونه بې هیڅه دل شي

د میکیاولي د شهزادګانو

په ژمنو خپلو کله عمل شي

خپل کندکونه به پرې تاتار کړي

ګډې که ټولې زمرې ته تل شي

غښتلې مټې د ځان کلا ده

کمزوري مټې د ځان اجل شي

که سر ببري هوډیالي پاځي

په ریږکو[1] به داهګ بدل شي

چې د حق سره په لار دی

لکه حق هسې بې څار دی

چې د حق د لارې بېل دی

په دنیا په آخر خوار دی

یو ویاړلی د حق رنګ دی

بل هر رنګ آخر د وېیار[2] دی

۱- ریږکی = کوچنی - وړوکی - ناشی، ۲- ویار = شرم - پېغور.

چې تېغه[1] کې حق ته ولاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل "زړه" ناروزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که گوری
گل ورین هم تنار چار دی

په توله چې د ټول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی

چې د خېر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا دوترې

آدمزاد به دوه تېپی وي
لرې برې نورې لرې

د ټولنو د لړمون به
زیرې لوږې او نهرې

۱- تېغه = برش - کړه وړه - نقش -
۲- مخدار = روېدار - دروند.

شي څورلي خلق به
بې دولتي[1]، يوه ځري[2]
درپه درخاورې په سر به
پرکښې وي لولنګرې
د ټولنو لوړ شور دا —
خپلو بدو له اشرې
عقوبت په غړغندو شي
چې دکیا[3] وي اورد سرې
تاله تک د ادم اړ دی
په یو ورځې برابرې
چې پرې دروې کائنات ټول
ستا هم هغه لار مخبرې[4]

PROPERTY OF
ACKU
7990

داچې ځان خانتوره[5] بولي
داچې هرچېرته شمله دی
نیسمنان په کمنه[6] نیسي
وایي سپک دی اړکجه دی

۱- بې دولت = چې دوله نه لري، ۲- یوه ځری = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوګی کوي،
٤- مخبرې = په بر مخ، ٥- خانتوره = خان چې ترل پر انستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنه = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وايي بريال يو
نور په برخه شاګنده[1] دي
دوی له مخ د خدای په رغ[2] دی
نور له پښو يې زيږ نده دي!
کومه تورې يې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دی
چې نېمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو ستولنه
پړه، پرېوتي او روږه[3] دي!
که د اصل کړې پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغلي
قام، قبيل، ټپه ټپه دي
لوړ، ژور دی له زېښاکه
شته په نيشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنې را زرغونه دي

١- شاګنده = چې شايې لګېدلی وي، ٢- رغ = جوړ، ٣- روږه = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نيستمن، ٥- الوده = ښښتې - اخته

له شته منو غلچکو بیا

مذهبونه بدرګه دي

د فرعون د کور د ننه
په پاڅون آخر موسی(ع) شي
د باطلو ښامارانو ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، ړیوکی ده
پرې قدم قدم روڼېږي
کلیمه هغه شهٔلیت[1] دی
چې ټول ړوند پرې جوتېږي

○

د آدم د شاه ځامنو
توری هر کله ړوندي دي
د وختونو په آسمان کې
په ځلا ستوري سپوږمۍ دي

○

د زړه وپېړو کار ونه
نه مېړونه به بیا بیا کړي
شاه مېړه کړي هغه چاري
چې پېړۍ پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت،

چې په ځان پلن "سوري"[1] نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي
هو د يالي نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له يوې بلې تېرې ته
د زړګي[2] زمري غوړځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځني څنګ کړي
ننګ په حق باندې کوونکي
لکه ځان باندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځني واخلي
بيا ورپاڅي جهان رنګ کړي

کليمان د ژوندون لاره — رېږ د سترګو کې په ډک کړي
ځيرکان يې په لېتون کې — تر غمرونو سرغونډ کړي

١- پلن سوري = په پسان پلن، ٢- زړګي = پرهار ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوندلویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوند ینکی
یو مونډی[2] زړیم او ده دی
د بدلون پدې څاندړه[3] کې

○

که آدم بې پو ښه نړی
څه پیر[4] مخی رغانه وي
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مړي هډ ایره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې هم یو زړیم «دې خوندي دی
که صورت دی یو اړتیا ده نود «زړیم» دی مونډي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- څاندره = همتړ - فویم سکلیت ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی ، بدلېدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یو سي
چې موندلې یې وي اومړې[2]
د کچېبه "زه یم" آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له "زه یم" پرته
نور هر څه چې دي نور پړي
له هر زبړې[4] د هجري نه
لکه ځان هسې راز پړي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د "زه یم" په غبرګون دی
که وجود دی که ستولنه
کار د "زه یم" یې پاځون دی

○

چې د "زه یم" په شرنګ نه دی   روزنګړی[5] د بدلون دی
د هجرو په کېج کې او سي   او د ستړکو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړې = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
٤- زبړې = هغه څه چې زیبې ول کوي، ٥- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویونکی.

ټول فطرت یې خوري تالیزه[1]
آدم نهی جدا جدا وړې
د ځاني سود غم خوړونکي
له حق لارې یېښې پیشا، وړې
چې په نورو خپله ویش کړي
خپلې برخې نه سیوا وړي
چې مشال نورو ته جگ کړي
خپلې مخې ته رڼا وړي
ژوند او مرګ یې دواړه سنکلي
د ځورلو چې دعا وړي
چې له خپل میړه آګاه وي
د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده
چې شي لټ، په هغو واوړي

۱- تالیزه = په جمع - تاله.
۲- اوښتون = انقلاب.

دژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي

د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي

کتابونه د پېر د جهل
سوزول او بربادول دي

د آدم نه د پېر یادګیري
د عمرونو هېرول دي

که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دی نیشکول[1] دي

که خوندي دي په کعبه کې
چې بُتان دی لړول دي

په هر پل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي

چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوڅول دی

۱- نښش کول = ورکول- په نیش لګول.

۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سندان تندي به چړې کړونجې شي
د درنډو پلکونو جوړ که پرې ناتار وي

د مېړه نېستي يو څو ورځې نېستي وي
نه مېړونه شاعري نېسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې همېش له
پښتنان د غړېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتي[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې د اغزنګ بازدار وي

چې توره[2] د حق ملا[3] نو خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورله بويه
که رڼا يې لاړ ليدلو له پکار وي

رباب خوار دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چتي = ورکوټي مرغۍ
۲- توره = قانون - لاره - منه
۳- حق مل = دحق ملګری
٤- ميلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه

ابا سین کله پښه نیسي له غورځنګه

چې تر څو د ظالمانو نوغی شته دی

حقملان را پسته شي څنګ له جنګه

پوهکړی د بې پوهو نه قلنګ خوري

او تول لاندې د کلیمو[۴] تر قلنګه

چې یې مټ د غلیمانو وې کتلی

نه ویرېږي یې[۳] تشه د ننګه د ننګه

د مړدی توره میدان کې لاسته کېږي

خلاصه نه وي د کاټې[۱] توره له زنګه

پنځېل زړې کې زرغون شه او سمسور شه

څو دې نه ده لا کوټې[۲] خاورېنه رنګه

چې یې جس د تن په مو زکو په ټپرواوړي

خود عغه ته وي کرښې د جهان تنګه

۱- کاټې = تیکی - چړتون

۲- کوټې = د دانې کڅوړه

یوبری دیوجنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بربښنا اوتالندي که
چې دلوی ښتن د لاسو سره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجروپه جماتونوکې تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه دځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې ښنګه په تولنکې ګوندي که
چې دخپل عمل لاره[1] سترې کړل
څوک به ښنګ هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې دښارو و به ښنګه وځي
چې په مینه مینه ښت ته غوړوندي که
چې یې وینې د نهوریې له چانه وي
هغې پاڅې بې وسان په ډاګ ګوندي که

۱- لاره = لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې غوټې ته دغاړې
له خپل تنه پلواښنه[1] شه
د څپانده اباسین خپل
لکه غاړې په ساته شه
د کړېږ سختې په ځان کړه
پسته باز په الوته شه
په خپل ځان قید ونه کېږده
زرغونه شه او بیا شته شه
پولې راښکه، پانګی[2] کېږده
بیا په زغاښت لکه میږه شه
د خښتن د لارې مل شه
له خښتن ځنې لاړغه[3] شه
په ریبلوچې ورک نه شي
په لوښنه[4] لکه واښه شه
دختیځ له الا الله -
لا الله د پرېواته شه

۱- پلواښنه = مروړې - پلکواښنه، ۲- پانګی = میړ- ډک - مرام
۳- لاړغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښنه = خصلت - خوی

پہ ټولنو لیوګان ګډ دي

هر وګړی لوی اوکړ(۱) دی

لولنګ څکه په نیش دي

درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي

څوک تاله، څوک تالانګی دی

چې درنه دله(۲) یې مله(۳) ده

د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو

څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله

د ځان بد وله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي

داچې نن ډکیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوکړ= اولال، ۲- دله= ګوند، ۳- مله= ملګري، ۴- ډکیا= لوګی. کوونکی، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او دچې نري نري لوګي کوي.

چيچي ژانه ښنکي بدې مېتې
وابه نه خلي توري خېتې
په کښګونو یې پسرلی شي
چې څوک ونغري یا سکروټې
خپله ګټه دئ نن څه ده ؟
چې ستا یې د نیکه ګټې
د یوه ماته، باتې سوي
د تورګټ سوي دیوټ یې
نه نښتر او نه چنار شوي
څه د تورو خاورو خټ یې !
دا میدان د تیرو تورو
ستا مصري توري دي سمېتې
چونګ ایوه یې پاتې شوي
وي انګار د درنې ستې
حق ننګانو ته وریتېږي
د بې ننګ هرکله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله یخې ګټې

خړې، ځکه شوې، خیالي نه شوې

د «لا» شی ځنې شی نه شـــوې

د جـس تـرغـې نه نا میـنده

ټل نجه شوې کنې نه شـــوې

تښه شخـولـه ـ خـــالي تـیـکی

ببل توره، توبرې نه شـــوې

له حجـرې ـــ تر سـړي راغلي

لا په «زه یم» سـړی نه شـــوې

له مـذهب چې ملستل دی

لـدې مړینې ژوندی نه شـــوې

انځاره کې ـــ چې دی پروت دی

هغه ستر آدم زی نه شـــوې

مبنګیری درته آسمـان دی

ځکه باز، باتورزی نه شـــوې

هر آدم چې دی فرعون کړ

یې بلواک، ځانوکی نه شوې

---

۱ ـ انځاره انځور ـ زړی ـ نقش

۲ ـ ځانوکی ـ ځانواکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکړو سالار پړدی
خرسواره چې شاهسواران کړي
د کوشولارو کسو دري
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوکوشتان داومو ختنو
سنډان سري اتلان کړي
لوړاوکوز سره یو سیال کړي
اړوپیّچ واړه یو ځان کړي
چې سړي یې نه سړي کړل
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځُلقولو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدرېږي
را د بر هغه دوران کړي
دا د نوم مسلمانان ټول
په ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکي په ضد ضدی - په غونډو پړ ژو.

په میروکې د پېر کلونه راټوکېږي
سرۀ پړوینو د لاله یکې جوړه ده
ننګيالي دي چې د لوی څښتن په تاريې
پوره ترې کړي د نړۍ ټوله باره[1] ده
ته تنزري يې، د نیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده
غزا وشوه که په نوم کلیمه کوې
زرغونه دې له ژوند کومه کلیمه ده
هوښنايي[3] په تپوړوند دی، ښکار ترې شي
که نه یې نن هم پرته هغه دوګزه ده
دګزی غشی[4] دې هروختې په سر دی
په دیدوان[5] باندې دې اره پره، وره ده
صبا اسکه د شولان کټو ته متې
که دې نن ګټلی قام لره اوګره ده

۱- باره = مسئولیت- ذمه واري- پره، ۲- اداره = وړانه- کمتې- لوټې،
۳- هوښنايي = ښکاري، ٤- دګزی غشی = دوره پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش- څیرکونه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کور هسې یې غار

لکه اوبن هسې یې سوري
لکه پسنه هسې پیزار

لکه باز هسې یې مارې
هسې باز لکه میشکار

لکه ږیره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار

لکه توره هومره کټه
تشه هومره څومره کار

داوچت الوتو پانکې
دشهپرو په مقدار

د ډیوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوڅار

د بې ننګه په رنګ د پړ وې
ننګیالي نه لري سار

چې د لارې اوښکو نه وې
په هغو جوړېږي سالار

لا پې ډېر وکړي ګانډي

یو منصور خیژي په دار

د بې متو وارخند ېږي

د مټ دار و وي پې وار

د زمر و نه اخستلي

سوړلنډي[1] شي کله ښکار

د آتیانوس باری وي

په ملخانو کړماّر[2]

کلیمان نه شو ټول عمر

له خدايي چارو ونږ کار

○

مذهبونه دي پوچ شوي غربینونه[3]

مذهبیان د خپلي ماتي بیرغونه

د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده

چې مذهب يې رواښته[5] کړېدي هډونه

په هغه سالو چې ځان لره دوږېږي

دي عبث د انځور ونو کړاوونه.

۱- سوړلنډی = ګیدړ، ۲- کړماّر = یوغر دی، ۳- غربین = یوټوپک.

٤- راتاندون = بیارا غبرګیدل، ٥- رواښته = وراسته.

له مذهب یې چې تودې وینې کټکل شوې
مسلمان بایلل ملکونه سنګرونه
له مذهب څنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي یې په نیش دي امتونه
د مذهب دغونډلانو(۱) ټنسټو کې
ګل ډیوکی(۲) دي دعلم د پوهنتونه
له مذهبه هک حلمی ټول ریزکي شي
ریزکونه کله کیږي لوی کارونه
ټکی ټکی دکتاب نن هم هغه دی
خو مذهب ترې نه وښکلی دی ساهونه
چې تر څو دغه مذهب او دا ملا دی
وي تالا به د تالا قامونو خونه

○

پوځ سنګر دی شاه مردي ده
توربازي دی تیغ بندي ده
له باطل دځان ژغورنې
یوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غنمی
۲- ګل ډیوکی = دګل ډیوې

له فطرته دې پرده ده

له فطرته دې سرزوري ده

کلیمه دې سرتیوب دی

سرتیوب دې سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که

د الله وارو ورسته شوي بیا لوړي که

دا چې خاوري بې له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود غوړېږي پر ټنډي که

وروڼه وروڼه سره غوښي په چاړه کړي

له ټولیز ژوندونه ورکه کوند کوندي که

شاه میړونه له زړګو نوستو ره تیر شول

بیا یې راښکه خپل ملګري ګرندي که

دهغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کړیندي که

د پسرلي درنه وریځه شه په خوی کې

ځان وړښت، ګله بر پېښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تړول نه ده
دستر کوه و کاګیره تلل نه ده
د ایلتیانو(1) کلي ورانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اوندي(2) جوندي د دوپړک(3) وي
د یکرنګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده
چو رنګو رکان هم کړاولي کړي
لکه بازکله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي(4) کړان کړي
نو کلیمان یې تورنول زده
د آذرانو بتکورکي(5) نړول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وړاني پیدا کوونکي، ۲- اوندي جوندي = مړغړوني چې غوښې رنګ یې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ۴- موزېکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړي ډک وي، ۵- بتکورکی = بتخانه.

د باتور په څوشهپرو خپلولو
مښکیرک او غلیواز نه باتوریږي
دیو بُت په لړیدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلیږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړوکی
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کیږي
چې په پړوکو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسوا وي
دغه سوي چنارونه نه تاندیږي
د قرآن واره رټلي عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهیږي
د تیرو سړو ملتي ښاپیرکې نن
د رڼا په تتکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي يې سلامت يه
مرئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی
یومخیزي(۱) ځیګروړه ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نوې د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینکو کښتې نه شي
د ژوند ستونځې مېړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود يې نه شي
چې ژوندي وي یا نوی ماري زمریان غواړي

۱- یومخیزی = چې مخ يې یوه وي - د یوې مفکورې.

○

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلیز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي

لوګینړ[2]، اوړیزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهیزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بریښ دژوندی تومن ځغونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرزول
بر هغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت یې ده لتې اړولې
د هسکو ستړکو معاشونه کوي

عقل بهیر کړ غور ځسنګی د شعور
ویرو ویراني ټول مذهبونه کوي

پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګینړ = د ګانو ویځ یا نیبولا،
۳- اوړیزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنگ، فطرت په ترڅې
تشې ځاندې وي، زور يې او به وي
عقل يې شل وي، هڅې يې کټه
په غټو کوري، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو د قط نه وځي
نه يې خواږه وي، نه يې تراخه وي
په «زه يم» دوا رو نيستمن شي
ځواک يې خساک يې خواره او څښنه وي
په زاړه شخوند کړي، نوی ترې نه شي
نوی بريد و نه خودمېره وي
چې يې ړاغوند کړي واړه کړلي
ديو گنجکې دا زر سبت نه وي

دلسوکین ودلړون نه
اوړین ستوري راغونځېږي
ستورتیلیزې سروهي لا
کائنات لا پراخېږي
که یوستوری ورژېږي
نوی سل راوټوکېږي
دشړوندون زرغونېدوله
نوې ځمکې سادېنېږي
چرته شړوند دی په بخښنچه
چرته کچ، چرته ځوانېږي
د زرها ستورو میروکي
دشړوندون غبرې غنېږي
یوه ستا داځمکه نه ده
چې ساه دارېکې هستېږي
شخړې ځمکې سکته بورته
ستورتلینوکې شرخېږي
هغه ځمکه ستا دوتر دی
چې دي لاس وروسېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقوبت به له دې ځمکې
درته کېږي په سر کېږي

د مېږونو ستوړ بېړۍ دي
له سپوږمو ستوړو تاوېږي

د يو نوي کور لټون کې
د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکني به
ستورکۍ زو ته ورسېږي

د ښوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لاالا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مړې یې ګرځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم[4] په ستور برېښون شي

د اولس وینې نه بهېدونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

د اویاړلي څلي هسې ولاړ نه دي
د مړدي کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین د اوراو وینو شي وریوړي
قافله یو قدم مخکې د شړوندون شي

که هرڅومره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبی هرفارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تولنه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر-ننلی-څپلی،
۳- چنیشني = چې چنا سکې پکې شوې وي، ٤- مړیستون = هدیره .

د دوړان په زلزلو غړونه رارغړي
په شکلني ډيروکی څه له وياړېږي
تلناوونه يي رواسته، موږی خوړلي
چاڼ کېږدی کي به ترڅو پوري اوسېږي
د پړنسبتر په چورلندو ځمکي له تللي
کچه ډيلي! په خپل خېږڅه غلطــېږي
د سورسين چپي دمه ونبکه له يــادو
اى فرعونه! چي کليمؑ پسي پاڅــېږي
د ملخ څانګ سړدي ملاشوله دوه غبرګي
ته لاځي دأتي بارته لاندي کېږي
لاالٰه بتکورکوته سنکرپوکل دی
که مؤمن يي ترورو ستي بُت به جنګېږي

○

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بړ ورته د ګډو خپو لښکر شي

کلیمه لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټې راتلې نه شي
دوی د هرې سرخېرۍ[2] وتلي سر شي

د هر کور انغری تود، تیاره شي ورکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې ور شي

له تونګه[3] د عیسلی چې نمړۍ وخوري
که د خټو کوګوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چمنی هم د بدر لیچور شي

۱- لړ = کوز

۲- سرخېرۍ = د جنګ غالي سرپه

۳- تونګ = شکور

○

دغلیم د برید او چیغي[1] حاجت نشته
لاس تر کریو و چې پخپله سنګروال شي
د کور، قام بدخوړمنځي[2] په ځان ناتار دی
په تیغه که باتوران وي تش پېځال[3] شي
تانګ د کښتې، د یرغل یې د لاس وځي
چې د چار اتلونکي توري نه اتال[4] شي
ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه
د رونړلو چې څوک نه وي کوټی لال شي
جماتونه، مدرسې او چینې د پرشول
خوله چاهغه بانګونه د بلال رض شي

○

چې د خاورو له کالبوته
او ده «زه یم» بربنړ شي
په اجل باندې جلا شي
بنیادم و لاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخوړمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پېځال = د باتور غل - غرباز ، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمی اونه آسمان دی

دفطرت غیرت پرانستی ده هرچاته
بود هرچا هم په قدردخپل توان دی

دا په تاده جوړوي کاڼي که توره
خپور چاپیره دجنګړو واړه سامان دی

نیمګړتیا کړمی تولي اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پور په ځان دی

چې یې زده دسورکو وینو کښېدی دي
دهوهی ئې ناخه کمی پدې جهان دی

دباتورلمځی دنیا ده بېله بېله
یودځوړي، بل دلوړي وږ(۱) ئي شان دی

چې سرمزی د نوبنت(۲) یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وږی شان، وږی انوونکی، ۲- نوبنت، پیلات - ابتکار

چې د "زه یم" تول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غوندې چې چرې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه یې چې یو مخ شي
"زه یم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې
لکه بت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړی راخېژي په سوسرکي
دهوډی هڅي و باسي لاري غرکي
توربرېښنوڼه يې پخپله غماز کـرشي
میړه کله پټېدی شي په لښکـرکي
"ستوروڼا"[1] کړښې د ځمکي کړپه ماته
ښځوي بیرغ د ستوروخېل دوتر کي
مرجونا د نهنګانو له کاله نه
ملغلري راپنه کړېدی ښـادرکي
نهري خويه په یوماري وړپېوځي
بله ماره يې نیولی وي نظرکي
مړدکي، دارو، بټک او اوربشـینه
دغه توکي د میړونوي سنګرکي
هره ونه خپله میـوه نیسي
چامونډلی دی کروسکی په کیکرکي

۱ـ ستوروڼا = (یوه زن د مرجونا) د ستوري وشکاري

زړه دار هغه کور کښان دي
چې شړوندي بنیاد مان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سبه برسېر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا ، څه دوتریان خوري
یووَری یې په شا پروت وي
بل شي لښتي بار کیران خوري
د باطلو راجواړه ده —
په برمت یې بې کسان خوري
روایات راپا خېدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان وار خپل ځان خوري

چې په منډه د هوډ یالوځي
لار يې خوډ کړپې کړپې وي

چې په څرخ باندې سوري شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځني ونه ځي
نو هغه پښې اومې وي

له چپو چې انګوچه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړي يې ژوندانه وي
د برم ډکې يې شملې وي

چې د مټ مجال يې نه وي
د هغو نا ندرې ګېلې وي

د باتورو هسې ګوره
څه که يو موټې بنې وي

چې وهي د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ځړيانې يې تاو نه شي
نو هغه لیندې پېکې وي

چې وهي د تنکسي تورې

په هغو کله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستورتیلي

د مېړونو بر آمستي وي

د سر هنکو غور ځنګونه

د تاریخ زر زرینې وي

د اخلاص د شاهسوارانو

منزل لوی، لارې توښې وي

چې منګل یې د زمرو وي

د هغو مارې سلګې وي

په اسمونو باندې غرونه

د مالوچو پاغوندې وي

پرناورې سنکر بایلي

وینې سترګې پلیتې وي

دوزنګ تښتي کړن پرانه

چې د بدر تړیسې وي

د مېړونو لوی لاسونه

خپله توري او بلې وي

د کیدړو په نصیب کې

د زمرو پاتې درنګي وي

Reserved -1-

چې یې پښې وي غزولې

د هغو ډاګې سپېرې وي

چې له ژوندنه ماتې وخوري

زور یې ټول په موسلې وي

د مړشواکو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښی هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو روغ د سیالۍ نه وي

د ړندو که پرکنې وي

قام دلې دلې تورو توربرېښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی

هر دلیت خپلې دلې ته سنه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړي، ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د لیږه دی

چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
واړه هیواد دی وندې وندې دی

کاواکه درومي واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونده[4]" سیځلې لاړ ده
ولې هله چې د حق په تار ده

١- اولسواکی = دیموکراسی.

٢- قامي جرګه = پارلیمان.

٣- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونده = د شورا غونده.

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شروند يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلې ناوسبکې په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سرا و ښکلی
سالاري يې په نري پوري قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپيره يې د سينه سرپيتوب د ننګ دی
هم يې کته، هم يې مخ ملازی ورکړه
خپل پردی يې په نما غځنه باندې زنګ دی
د زيارت خوړو ته نا سته بې کتابه!
ستا کور لاری ولايت د پلي لنګ دی

منکران په دليلونو منکران دی
او مُلا د بې دليل مذهب امام دی
روښانان خياله نه کافر دي، نه مونږ کې
د تسپو سرو ګړزان يې له ناکام دی

هغه څرنګه به د بل کاسه کړي ده که
چې یې خم پخپله وچ اونسکور جام دی
پوهکړي توپي ترهیبي، څې په ده ده
چې مُلا ورښکاره کړي کوم اسلام دی
لیشتکی له لیشتکی مفکوري زیږي
ځان وګوره په جهان دي څو مږ سام دی
مذهبونه په کړي د نیسمنانو
دشته منو دخوندي[1] کتو سَمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میرات دی
څه بې کچه نا روا دي
دي دپولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
داد الاد دوران سر دی
دوتریان چې په کړ با دي
د هغو لپچې تا وېږي
له پیرونه چې په غلا دي
له زما، له زمایي نه
پساتونه په دنیا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بند بنا

چې لسین تري لاس نیو کړي

شاه میړونه د الله دي

امانت د اولیا دي

چې له تا ځني سوا دي

چې د حق او د باطل د غره راشي

د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي

چې توره[1] یې د بتانو لړ ولوي

خدای دې وګوماري ته هغه میړه شي

چې یې غل غدو له ویرې بلوسته کړي

په مورچلو د قام ویښ هغه لیمه شي

چې مړه واکي ولسونه پرې رغیږي

که یې سل ځله توکې، هغه تارخه شي

څه زرغني زړغي کوي چاقهرمان ته

که ملا وتړې، هغه توریال به ته شي

غرونه غرونه واورې هله به شي ویلي

چې د نمر پشان پرې سور په ایشیدو شي

چې یو پلار ګڼي و ماڼې اولس ټول

تربه هم د اولسیاسو په وله[2] شي

۱- توره = دستور، قانون ، ۲- په وله = په دوړی - په بنه ورځ

چې راشېېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شي

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
د قام جونې بیا پلوشینې شولې
د سربندنې کرامت وکوره
د ازغو غېږې ګلورینې شولې
د پلار خیره دې کائنات دی واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزي خپله به راوزېږي وي
که د پروکې دې مابنمینې[1] شولې
غراو راغه یې ښخ ملي ونیول
چې د زمري سترګې تندرینې شولې
د تورانۍ لېونۍ کړېکې سره
څانګې غړانګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱۔ مابنمې = یوغر

کلیمي لره شړوندي زړونه پکار دي
او وله لوښتي په پنډ کله پیدا کیږي

په خوږ لن کې له بحر کو توغړېدونکو
تو آسمان شړ به کوونکي او رتاند پېښږي

چې چاپنود تني وچ ،ځیلي ړوستي شي
په کړووږ وشیبونه راتو کیږي

د مذهب په کڼ خوږلولختو لهړو
د سرهسوري د قامونونه جوړیږي

هګ ځلمي بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکو نه پورته کیږي

مړه یو کي مذهبونه
لاري نه شي رښولی

د بوزړ انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

د ړوندون او بزدي کیسو له کائنات به چاښول وي
له موجود ځښي پیشسا به تر لوکیږي پوریې تلل وي

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان له توزیز(۱) کړي
د کسرونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرشته
د خلیل ع مت دې تود اوسه
د آذر چې بت کره شته

○

د هند و عقیدو ښار کې
انقلاب را برسیرن شي
د زړو خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغیړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبی
بتکورونه راسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولـــــنې
د خدایانو ورکول کـــړي
نولومړي د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کـــړي

○

کلیمان د فـــرعـونـانو
پاچایي هله غــوزار کړي
چې بې لاړې ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

دکلیم د درنې پــرګـــي[1]
خلقي وي وار زبـرګـي
هم یې کټه ، هم بخښـنه
هم یې مټ وي هم یې سترګي

○

چې د وخت اړې کــړې کې
پځای تینګ لکه د غــر وُ
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســر وُ

○

۱- پرګې = پرګنې .

اوسې تش د عقل اند ښنو سره
ځې په تیاره لار او ړاوړ کو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګرېوی په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل ښنو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډکه یې
لارې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بله ځي
د روحې دې نیلې د برېو کو سره

وینې اوښکې وچې شې لنبې کښېنې
عقل چې بلد شې الله هو سره

راشه د کعبې در شله و نیسه
مل شه ای حیره که کلیم زو سره

آدم زی له مریئیتوب ځني آزاد کا

د "ماکانَ لِبَشَر"(۱) سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو وزم تې راخېژي

د هغو ماڼو کړ کچو خوړ بنیاد کا

د آذر د بُت خانې لړولو ورستو

شړې ور او رځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قبدو شي کلیمه وایي

د دوران فرعونه انن دې خدای رایاد کا

په لوخړو کلي پټ، په وینو ډوب دی

د کوچني فکر سالار دې څه فساد کا

د مرې په ځای څښتن چې زور تېر نیسي

د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

له کوپوانه د فطرت یې چې لاس وښکه

هغه قام به زر په غاړه کنډ کچلول کا

لا اِلاّ چې یې توره شي د تهولني

هغې ډب به یرغلونه د منګول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقولو للناس کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تو ړې تور برېښي دې تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا
د پر قامونو نه دي غوندې اوبو وړې
په سين غاړه له بارګېر خوشي پر زول کا
ړسېدلي په خپل «زه يم» شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا
داکاني يوازې تېر و خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا
د دې کلي خلق ټول سره يخواره دي
په پېر دو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

○

چې ځانګړي سود پسې يې شي ورکړي
په ټولنه کې سور او ور په غرغنده وشي
د شته منو شته مني چې خُمار وکړي
انقلاب د نيسمنا په ړا تلو شي
چې بې وس دي دو سدا رود سيالي شي
د زرداره تيپي دا کله پيرزه وشي
دو ترياڼ د لونګو غمونه نه خوري
له ليوه کله زرې سوي د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغيړ دى
اغيز لي عقوبت په چاودېدو شي
الا مي داو ښنتون د قلِ العَفو؟
دوترونه چي ورو-ورو په کمېدو شي
هغه کار چي کليمانو ته اتهال دى
هغه کله له مارکس اوله روسو شي

○

له د ستور د باتورانو چي بې ړک دي
خود په جاله کي پيدا بې مسنکيرکځ دي
چي يې ژوند د خدائ لاري په لاروي
هغې سيال دى، هم برخين، هم په خپلوک دي
د ميړونو لاره داکي آسماني لاره
منزغړو ته لاري تل د دوپرک دي
له ساده ايمانه ځاريې فلسفي شه
ځښتنان چي دلروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شه ځان کړل
په برمته ارم په غوسنبود کنډکځ دي
د ننګيال واړه کارونه هلي ځلي
د ښمنو، بې اسره و په کومکځ دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور[1] ځنګلي پرې بري راوړلی نه شي
چې د بدر، د حنین توري ترملا دي
الاچي غونډې دانه راوړي یو ځای له
شاه ځلمی له شاه ځلموکه شاپه شا دي
نڅیالي د سرزړوکي د تور سرو
نڅیالي جګې شملې د اولیا دي
فرعونان یې چې په مکرکوټ ښکارکړي
زړکول یې بیا کاروونه د موسی دي
یوکتاب و چې امت پرې ټول راټول وو
یوکتاب دي، او لړوه[2] دوه اویا دي
هر ډلیت[3] د خپلې ډلې د وزړې[4] وایي
او اې خلق حیران، چرته ربښتیا دي!

۱- تورځنګلی = چې توره ځنګل لري. د باطل ځواکونه.
۲- لړوه = ګوندونه - ډلې.
۳- ډلیت = د ډلې غړی.
۴- د وزړې = ثنا - صفت.

د ژاړې(۱) تنګسې کړښې کښې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غځېږي، او چتېږي
ژاړه خوړي او سمسورېږي

د ژاړې وجود د خير دى
چې پرې "زه يم" شيرازېږي

د وجود دنيا تاغير خوري
"زه يم" کله تاغيرېږي

د خښتن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسېږي

د ژاړې ځاندره شي څنګه
"زه يم" هر کله پائېږي

ولې د خداى ماتې خوړلې نه شي
څوک يې ترلې پرانستلې نه شي

تور به ستا د موزيکي تور وي
د ميړه توره پخېدلې نه شي

---

۱. ژاړه = (لکه واو ژاړه) ماده - چې زيږ ول کوي - Matter

دګيدړبرخې دی هرچاوخوړي
د زمري برخې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بېرغ د الاهو ړپېږي
څوک په سنګرېي ورختلی نه شي
زمانه هرڅومره که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي
دغیرقامونو دکټ پښې ته ناسته
تا عزت داره څوک کښېنلی نه شي

دخیکونو[1] خاوندان چې اړ و هیچ شي
رسوي به څوک جاله وایه څکو درته
ځاني سود چې مدعا شي دوکړو
بیا څوک اړوي بلرونه پردې ورته
په زنارکې تسبې و پیلې خلقو
یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چرته!
دخلیل نوم د ثواب دپاره اخلې
ژوندانه دې پتول ناري وهي آذر ته

۱ـ خیګ ـ شناز.

خدای دي توان د مېتونه یات د شاځلمو کړي
چې په نره ورکېږي دي لوی غمر ته
د کلیم د پرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیا وي چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېغار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تیږې بیا ورولي
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلي ستهولي
د کعبې په توره کته لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غارې خلاصولي
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلوالۍ خبرې کولي
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیانې کله چا کولي
سمندرې خیری غوځ کا خپلې غېږ کې
که او به دا لکه ورځي ختمولي[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خو که ستړکي لېونو بیا وغړولي

۱- ختمولي، چې د ختمو لهو ړکي وي.

پڅه مه شه د توریال د مړدی توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ښروندی مفکورې[1] خپله دومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندي هیوادونه
انقلاب د کلیمي راغلی نه دی
ځي راځي بوربوړکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد(ص) به تل رپانده وي
نور دښیلمي[3] دي بادوړي بیرغونه
هم پوهنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
رازېړي نور او مه او پړ رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنداوی شي
په غوړبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختي[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه - فلسفه، ۲- ځواک = زور - قدرت،
۳- دښیلمی = ټول - سراسر، ٤- اکاو = بردم - ډک،
٥- شناختي = خازې

د هغو قامونو بڼه[1] د بڼې شي
چې لیندۍ یې د ظلمو شپو تیرکې شي
چې یې ګډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي
راسمنې د مشرانو چې یې نه وي
ښې دړنې ټکرې پلرینې یې ښنې[2] ښنې شي
لا شه تورې بنیادم تشې کاتې شي
چې په برخه یې بې ژونده عقیدې شي
د شادو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې یې جس د نوښتون بسمې بسمې شي
چم په چم دې له خاورینې ډیوې ګرځه
له ډیوې نه عقوبت بلې ډیوې شي

کُچ شوملې[3] سره بېل بېل کړي
زمانه د ژوند شاربل کړي
د میړه لاره یوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښني ښني = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې، شلومبې.

چې په لار د شهزاده[۱] شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي
په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي
دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه دېر تېښل کړي
د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي
د کالا کوترو ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

دباتوړانو نوغي[۲] دې خورکړ
درته دي پاتې تش پيخالونه
دلبه[۳] مرداره ښنډوې لاس کې
تش تېوسان پرې کوې سود[٤] ونه
د چتو ښکارې دوګرزې نه کړي
هوښايي ګرځې نيسي بازونه

۱- شهزاده = کیاولي دکتاب نوم ، ۲- نوغي = اصل - نوغي خورول - بېخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمع ، ٤- سود = مينه

چې پرې اړې وي د باتوراڼو
نه ښکاري هغه ډنګ ښسترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پڅې
پاتې مُلا دي، يا يې بانګونه

وګړي ګوره په غونډو وېړو
نمرې له يوبل راشوګول کړي
کارونه واړه د لاس سبري دي
څوک شي سکوندلی او څوک سکوندل کړي
دښته منانو د ينګان راپنه دي
دښمنانو ونډه ويشل کړي
يوپنجوړهم خپل نوغی نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسې راڼده شول
څوک په اوږمکو[2] کې شونډه وهل[3] کړي

۱- خمڅي = دنرو جوارو د وډه - خوار خواړه، ۲- اوږمک = غوره زيړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شونډه وهل = لکه ښاروي چې په ګياه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لوحې لپاره

ځمکه وال ځمکې ته انتقال کړي
د ورېتو غوښو د دوزې خېټې
خالق آخر به منځ ته بدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلوا دی
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوږمۍ پلې سړی یو سیال کړي
هغه ریښتینی کاروان سالار دی
وار ته دې شړله زړغی زړغی کړي
نن را اوچت شه هم نن دې وار دی
مېړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلې پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته تر خزه تو بږي
یو څو مياړه دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړه د زړغونو کا
بهر بیا ګوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله کډونه دي
کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوڅې خوره اوشه بدل

درناوي او سپکاوي په جسوا ړي
ستا په لاس ده که ګني اوسې که نسل

نشه توره ګوري لاړ د کټې نه ده
توریالیه! چې څونه شولې حق مسل

ساد، هغه چې په خولو يې د تندې خوړي
تیار خوړ کړي د همه ولسیا غسل

دیکرنګو ګوګل پاک وي تل له ویرې
درغلان او دورنګان وي په زلسزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکېږ
اوس وهي به یې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې څنې پرته هرنظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي د سرې تکړې د پاره

آدم زوي بل آدم وته تيت ېږي

پوښتنه من دی چي توله کي تولواک دی

نیستمنان خوږه چغ شوی تل او سېږي

د ناچارو کته باندې کتوی باندې

د چار منو کتوی به بې کتي پخېږي

د بې وسو د خولو په ترمو څاڅکو

دوسدار و ماڼي رنګ، خمې د کېږي

د رناوي چې په موړې[1] یا په دوترو وي

لولنګو به په کنجکله څود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غرېدې غرېدې اړي

په ظالم چې به لاکله نسکورېږي

په زوخره به چي غرونه شي تول وېلي

په لړمون د څمکي داسې او رختېږي

○

بې تولني ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی

بې تولني بنیادم څه دی؟ نه شی دی

تولنیزه ژوند سمسور د سرې جس کا

د تولني مدعا واړه سرې دی

۱- موړې = پانګه،

په تولنه ریزکی لوی قهرمان شي

بې تولني قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي

هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولني سر مل، دځان ښارن شه

چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره[1] دارتیا[2] نا خلي

هر بنجمي خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وارې نرې یوه کورمه کړي

دیوې کورمې خوتل یوانغری دی

دازغوله ویخه سترګي را توکیږي

د پسرلولاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به ځویږي

سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زرونو بت غلونه را نیسي

د مزنو پیت پرک هم په تیچه وي

شرق ناتاریې د وختونو نیمه خواکړي

انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتي، ۲- ارتیا = ضرورت- نیګرتیا- کرمه.

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي

ولسونه خو ئې خوړ دي — ارکجه وي

دښمنۍ تخم کوونکي — عقوبت وي برخه شنده

خېږي ئې څه کړي چې نه مومي — څوک ئې وېږي له درست ونده

چې د عمال او شړوندانه دواړه برکات شي

سرلوړي به دې هله په ولسات شي

چې نیستي د بېسمنانو نه غوڅېږي

او ردې پوره په داسې خیرخیرات شي

ولسونه په میړونو شړوندي او سي

چې میړونه په نیش لګي، خود میرات شي

شریعت چې په اندول[1] دخپل وخت نه وي

عقیدې واړه ذکتې لات منات شي

دشړوندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي

هغه ورک دی، چې پیرې ئې په میرات[3] شي

چې ئې منده نه له دین نه له ساد ینه

دشړوندون خوارۀ په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه څخه زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دورنګان ورشوځي
ځان دي پوهه په دې تکې هر سالار کړي
تا بيا ګرانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمې په اتبار ګونه ار کړي
د دورنګو[2] وي نظر په خپلو ګټـو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د هوزو تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروند و ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلمي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ـ تحريک ـ خوځند

۲- دورنګ ـ دوپرک ـ دوه ژبې ـ منافق

۳- ليکه ـ حساب

هم خپل جس دی سړی توب خاورې ایرې کړی
د دوړنګ عمر په ځان باندې ستم دی

څښتن ټول د قدرو دې پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

ترپیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیز وته چې لاس شي رسولی
ولې سود یې په کلونو د شرم دی

باتوران چې د کونترو ځای له را شي
ای ویژلو! نړه هره چا ودی دغه غم دی

دي ټولنو او دودونو لیشتکی کړ
کنې لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لړ له عقله رڼایي ده
په ختیځ کې د هرلوري نه تورتم دی

نمړیتار[2] چې د فرعون وي نرامن نه دي
نرامن هغه، چې فرعون یې ورکول کړي

۱- ترپیمار = وهل ټکول، ۲- نمړیتار = د بل دودی ته ناست .

چې بې جسه وي جابروته ټيټيږي
چې جسم نه وي جابر را بغول کړي

چې د بل په سترګو وينې ټول ړانده دي
روغ هغه چې يې پخپله څيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي د ښروند نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوټه تېرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشې

ښاپيرک په تورو ځمځو سرنښاسي
سورپيا شه ختيځ رانولې پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کې
ټپوسانو ځني غوره دی باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو يې رښتينګوي بېرې مشمشي[1]

لا ليدلي يې بورستر کي کليم نه دی

څکه ګرځي فرعونان لا په نشي

دحق د وګه له خپل ځای ړقولی نشي

دباطل دا شدتونه خرخشي[2]

ار وپيچ چې له نقشې د کائنات وي

په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

چې د نمر ستر ګه وبر يښي

غرونه واوري کاندی ويلي

حق برياڵ پرون هم نن دی

که يې نښته څوک په سيلي[3]

داوبو د مخ کيل نه دی

کليمه د کانړي کيلي[4]

د نښتر د سيالی نه شوې

که په خنز شوې ډېرې ډيلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره. ۲- خرخشي = جنګونه، ۳- سيلي = ملاتړ
٤- کيلي = کرښې، ٥- ډيله = يو وا ښنه.

بدخوګ بدو نه نه وايي
خلق شوې داسې ايلې
چې رنځور باوېړي(1) وکړي
پو چې شي د دارو هيلې
له پولاد اصيلي زېږي
خرې نه زېږي اصيلې
چې نښتر له برمه درومي
نه تينګېږي په يونيلي

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان کانې(2) کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلې سپينې خپله پرې کړي
هرڅوک قبر ځان له کني
هرڅوک خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زېږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هرڅوک ځان ته تبې(3) سرې کړي
بيايې ځان باندې سرې کړي

۱- باوېړي = د ناروغۍ بيا تاندېدل، ۲- کانې = شندې غاړې، ۳- تبې = د کټې تبخې

خپل عمل بري ببښن دی

خپل عمل په غاړه پرې کړي

څښتن ظلم تېرې نه کړي

هر څوک خپله دېوې مړې کړي

د فرعون د کور له درنده[1]

کلیان جګې نېزې کړي

○

په مسور[2] وباتورنه رنګوي نوکې

د تنزبو تودې وینې يې مسوروي

د ننګیال کړلي خیټرې ، سمسوریږي

میړې واړه او سپنخرې که سوسر[3] وي

د دوران تابیا د هغه چا دوس ده

به غښتنو ژوندون چې يې نظر وي

د تاریخ ټول نرېزوي پرکونه سېي

چې مدام د ننګیالو موټي لښکر وي

منګوان به څوحق د لارې تښتي

د هر یو لار به آخر پدې خیبر وي

۱- درنده = غولي - جوس .

۲- مسور = دمنوکونو رنګ - نیل پالش ، ۳- سرس = دوکیا کېدونکی اور .

○

کلیمه لوی چیناگر دی تل ترتله په غوږ څنګ
سوسرونه پرې اسپرلین دي سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشرمشرفرق خوخود وی
ښبنتن لوړې دی او رسیې ته یې
دیونه کیچ یې په نور و بـــــره
هغه قجیره، څواکمن مېړه یې
چې دی خویونه د هغه خپل کـړل
هله په ولې یې، هله به شته یې
ځکه دې غوره پخپل سرا خــلي
دهغه مټ یې، دهغه کړه یې
دهغه مل یې، په زړه یم بسیــل یې
له سین زرغونه برېبوکېنې نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لا خبر نه یې

۱ـ غوره ـ توربهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوږنه[1] دې نه ده کړې
دا دې بازدې وهنده او دا مې ښکار یې

یو قدم له ځپله ځایه مخکې نه شوې
د کاڼي غوټکې یې ټول عمر په لار یې

نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مېنود څه
هسې لوټ[2] یې او د ځمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري یې، بُت ګزار یې

لږه پښته و نیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خوار یې

چې همدغه مذهبونه دې امساوي
لکه رند له کړنګونو بهغوزار یې

د غلیانو په مسودونـــــن
چې زناروڼه وُ، هغه تسپې دي

۱- بوږنه = لومړی ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځاندره.

کتاب کسن‌لی، باطله کړی
دکتاب مینځ‌نن هغه کیسی دي
انځور هم هغه خدائی انځور دی
ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي
چې خلیلانو راړنګـــولې
دامتیانو هغه کعبې دي
داچې یې نږوړن دکلیمو خېژي
چې ویخ یې کوږې یې کلیمې دي
دمذهب شروټې لیندې په لاس دي
ځکه یې ویشتې تل مُوندې دي
چې حق ننګي وه ځلمی وغشـــې
چې یې ننګې شوه ځلمي ډُرې دي

دباتورو دورترل ده پـــر
لړزه ناسته یې په ځـــاله
دشوند بړد[1] کې، راځي پېتي[2]
دنصیب لیک ته اتـــاله
چې نیستي په هستی مـارل[3] یا
څه به خلاص شي له زوالـــه

۱- بړد = سیالی، ۲- پېتي = وروستي، ۳- مارل = حسابول.

چې یې ګډه کلیمه ده

ولې نه دې ټول را ټـــاله؟

بازداري دې خپله ستاینې

په دېوال له تش پیغـــاله!!

په نزې باران پسخه شـــي

اوم غـــړن لوښې ګلاله!

د بل ګټې ته په طمـــع !

هیڅوک نه ګټي یې تالـــه

○

خواره برسیره کا، تراخه به ورک شي

چاپیر ټولنه که هرڅو ترخـــه ده

تیرې به وي ترهغې څـــلې څلې

چې دې دیوټ باندې دیوه څومره ده

حُجره، جُمات کې یې رېښتیا وویـــل

له یوه مغزه نه ولسیا خپـــه ده

د رابیا کی بو رجل ته ځان رسوه

که لار د سروغنو چا پـه چاپه ده

د صبالاره څوک د ب کولی نه شـــي

منمه داوخت تکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېرنی وویل
دا د بې ننګ لارې لومړې کړپه ده

سنه عمل «زه یم» نرغون کړي
بد عمل د «زه یم» زنګ شي
چې په «زه یم» شهسوری[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دورنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت دخاوروړنګ شي
چې سمسوریې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

---

(۱) شهسوری = سترسری - لوی سړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېنېده پرې ستا عمل دی
که دې "زړه یم" سرانځور دی

شو سړ هسکه دلې هوړې
چې په "زړه یم" کې سمسور دی

چې ځوانکه (۱) یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی

ای دخپتې غم خوړکو!
خپته هم، خوشروند څه نور دی

دې آدم، آدم په زړه یم
بې له زړه یم دا آخور دی

چې د تش نس او د نوس شي
سړې ذات پورې پیغور دی

د مېړونو تېرو تورو چورنګ یو رل
دا تي په امبالې چې غوړمبېدل

د هغو ښارو بڼه الوزي
سړ چپه چې جوړه باز ته نېغېدل

۱- ځوانکه: دزړې یا تخم هغه شوني تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خروڼه غښتي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه يې د وفا وو
دار يې ينبي په اوږو وګرځېدل

د ړندو کلي کې کراڼي خر مېړي وي
او لالونه په سوپاکو خرڅېدل

د کليم په برخه دا رنګې مړژواک وُ
چې له واکه بې واکي ته پسخېدل

د ميړونو پولادي متې سنګر وي
تور برېښونه يې شملې د قام د سروي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي
يرغلونه د باطل چې يې په سروي

د ميړونو نغرې کوندري شړيکې وي
شيخ ملي دوتر يې وارې يو دوتروي

مخور دړماڼي هغه تومن دی
چې پرانستي يې په درستي نړۍ وروي

دړمزم چينه به يې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستي ځبلي د نښتر وي

په نیزو کې یې دوړانګو ستوري ولاړ شي
تنکیالی د نمر خاته ختلی نمر وي

که د ینګان لري هر څو ستر ي وزري
لوی یې ماري د باتورو په څیګر وي

چې کا سیر وي په پروني کې بربنډ وي
حیا خپله حیانا کو له ښادر وي

پر دې بد شي د کتوي خپلې تنکولی[1]
بدي کړوني خپلو بدو له اشر وي

د میړونو د ښنګوټ هم دغه دود دی
یا د هیڅ تول مارډ یا تول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجې[2] لاس وي
په توده کې یک[3] جلب وي

○

نه نوره د کائنات د ه   نه د شرونو د ستوراو لاره
چې یو څو دې په وله[4] وي   او د نورو برخه خواره

۱- تنکولی = پخکړي- لمده بل، ۲- کنجې لاس = خپلو کې کلک لاس ونه کړي.
۳- یک جلب = چې آسونه یې ښنګ ترښنګ روان وي، ٤- په وله = مارډ- هوسا.

د مېړونو لار[۱] لومړي توري وهل دي
چي نړۍ په ولکه واخلي نو ويش کړشي
د مېړه نيکه دوتر چي شته کول غواړي
هغې مټي به يې راکاږي او نر شي
د قام مشر هم د قام په جامه بو[۲]يه
چي ولس يې د شرېه وي، شرېور شي
زمانه که ببر شوی ابا سين شي
شاه خلمي ورته پېښي بنجي کړي تور غر شي
چي په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسي خلقي خوشي ککر شي
د سينا په دونهه پنه تول سربري
ديوي دونمې ترنخه يو تېبر شي
برغو[۳] پوک وهه، رنګ ورکا نغاري له
دا خواره واره بنجخي[۴] که لښکر شي

۱- لار = قانون ، ۲- بويه = پکار دی، ۳- برغو = سنکر - تورم ،
۴- بنجخي = دري خچي (په اصل کي دوني بوټي سرغوټه وائ .

په تور بریښ چې په میدان کې جنګیالی وي
سر څیرې کې یې وتلي ننګیالي وي

په خپل کور کلي کې د پر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي

چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ور کړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي

کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منه د ابدالي دی
په داڅه که د چا توره ابدالي وي

په سومنات د غزابین په خوله بانګ وائي
چې په ختّه کې یې ګډه بلالي وي

بازداری پورې پیغور شولې بازداره
با تورزي دي قوشخانه کې تپوسان شول

په ټولنه کې رڼا پوهنی رانغله
که وګړي ټول د سیلمې نه حاجیان شول

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې یو څوک کلیمان شول
چې دیوې یې ستا پلرینې واخستلې
د مېړې له ځایه پورته شو آتیان شول
د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خر سپاره درته له پامه وزبکان شول
زهریالی له خپلي ماري په شانه شو
په داخه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اوردزړه ونوله
ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شي
نېره شلونه دازغو که وي تل
د سترګو لاره څوک نیولی نه شي
د ګیدړانو په اور ړوکې چرې
د زمري غورځب خطا کېدلی نه شي
چې شي لاس بری د فطرت په لارو
په هغو څوک را پرېوتلی نه شي
د نن په ګټه چې بې سود کړېدی
د صبايي میدان ګټلی نه شي

چې له دې ځمکې پوره نه شوی نه دی
خبر د بل نړۍ سره ولې نه شي
په شاه میره یې انګازه شوېده
که یې بنجخی نسن لیدلی نه شي

چې د لېچو زور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګیز یې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو مټو سره کلیمه نه وي
که د غر پشان تومن وي تار پتار شي
له دستورد کا ټنا نه ښنګ وتښتي
د کندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لوی یې میراثي شي کولی
چې د خېټې د غمونو نه وزګار شي
خواري بویه خو په حقې لارې بریه
خرڅک کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې ناویسا یې
هم بخرکي چې خوندي کړي سر انګار شي

شنه راستي د سروي هيڅوک خيم نه خوري
که پرې تير د خزانو نو تر بسمار شي

○

د باطل د وير تکي خو کليمه ده
له نيمگړو مفکورو هيڅ نه وير يږي
د پرقامونه به د څمکې له مخ ورک وو
خو د تکه سره تيغ نه وېرې کېږي
زېږي[1] ټول سمسور په د لڅوخت ترمنځ کړي
تلوار کړندو! ديگ په وار باندې تود يږي
پلويانو دروسواولينن! واورئ
دا نږې ستاسو په وړاندې به نوريږي
بنسټونه د ښروندون په يوه حال وي
ادا بنې مگر له وخت سره نوريږي
ټول بدلون يا نه بدلون ښروندانه ندي
خوار هغه دي چې يولور ته ځنگونيږي

○

په شونکار دا باسين چې شوي پورته
ولې چپ يې د مانهگې سندره نه کړه

۱- زېږي = نږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاړاکونه د خزان ړنګونه تېر شول
خو د سروې شنه جامه یې زړه نه کړه

چې رښتیا وېل د کومو خولو توروه
بر په دار یې له رښتیا و بله نه کړه

راغلل ډېر انقلابونه د لې هورې
ولې درسته یو سالار کلیمه نه کړه

مېړني په مېړني پسې لوګی شه
خو باطل سره توده یې سره نه کړه

تېرو تورو، تهمتونو او خوږې هم
هیڅ کچه د پتیالو عقیده نه کړه

چې د سروونو پیاشې پکې څلېږي
شاه څلمي هم په هغو لاړو چلېږي

سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د مېړه په یوه هڅه نه ارزېږي

ککرۍ د کلیمانو وې تل هسکې
شکروږې ککرۍ ورته ټیټېږي

حقملان له زمانې وې پېړۍ څکې
خلق نور د زمانې په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګېږي دی

غل د رغل به له جنګ غالي پښاکېږي

نه دې خپله غاړه خلاصه په مړینه کا

دې نه مه ګوره چې کله صبا کېږي

د مېړه له مټو پاخه — د ناحق جهان نسکور کا

په چینجنو وسټو ګړکو — بود هیره پورې اور کا

دا خدایان د تېښتې نه دی — ولې نه سترګې د بور[1] کا

د قامونو ونډې ځمکه — د آدم تالیزه کور کا

دا د غوښنو تش لوښتو نه — په حلقا د جسو نور کا

د ښتن په ګنبد و کې

خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغند ځي

ننګیالي ځي په خپل منډه ځي

د مېړه د خولــــــــو وږم

د سپرلو له ګرده ونډه ځي

---

۱. بور = نږمری.

له ښښتنه چې هم غبن وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟
هغه پښې پرې کړې بويه
چې د خلقو په مرکنه ځي
د تسپو خاوند ته خيردى
که ځي دارلره، لونه ځي
وسپينيزې ښتې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنه ځي
چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه موي
ځه يې ويره بيا له اوره
زړې مات ورو کي کورکړي
شي همغارې له شهکوره
په چرسو[2] به ترخو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره
د زړې ځاى پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ ښت = کميس ـ پمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځاى

سرېخیره تل پائېږي

خیر دې نشته سرېخوره!
د فطرت په هنداره کې
له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی
چې ناځانه دی ناکس دی
په سیلاب غرونه لړېږي
څه ارزښت دلې د خس دی
یو په لس، هم یو په سل دی
پیاوړی چې په جَس دی
د هوسو د غزالې(۱) نه
دزمري ورتېره وس دی
په زرګونو دلو سرو(۲) له
یو بخړی د اور بس دی
ګرندو پرې بېره ګل کړه
دمېټه و کاروان پس دی

۱- غزاله=د هوسو سېل
۲- سرو = یووابنه

○

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لګه کرګس
په درست قام يې لګولي
له پيرو راسې کرګس
دوی ږيښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږي دې کاندی ولس ته
بيا کوی ما نځه اودس
د بې وس ونده ی کوونکو!
وي ترخو به ستا سو وس
د «لا تر کضوا» وخت لنډ دی
لا کوئ هوا هوس

○

چې ښتکوری ظالمان شي
سينه يخه د جهان شي
چې خدايان پرمخی پرېوځي
را اوچت بنيادمان شي

چې ځانګړې دوتر ورک شي
په توبه لو لنګران شي
کليمه هله په پښـو شـي
د باطل بورجل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځـان وي
کليمه کې ټول يو ځان شـي

○

په دې شغرو پر کـنو کې
هم هغه ځلمي انځور دی
چې د ټول نوغي دخيره
همه چارو کې حقطور دی

○

پور په جسو شه بيا ګوره
چې يو تن ښنګه لښکر شي
د ميړه له چارو بـريښي
په تندی اخستـي غـر شي
هر د هغو برخېنر تيا ده
چې خرډک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پېړۍ تل سحر شـي

چې ژوندی وي د ښکار ځله
تو دې وینې خود شهپر شي
زمرین ګواښنه شاه ځلمو ته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دورې دي
ځکه یې غشي بې پلې دي
چې له باز چیتو ته ناست دي
پیغالونه یې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاریانو په ښکې دي
د بل مخه یې بتوله مخه
پرکښي نه دي ژړمې دي
د نمرود وسیلې وایي
له آنزرې عقیدې دي
چې نومړي په سرو دي
د سرو تشي پینبې دي
د باتور نخښې یې نشته
لا ملخې تولې جوثي دي

د یوشرق نرغملونه دي
داپېړۍ دومره اومسې دي

پکې زه یم بوده نه شه
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی، زه یم — له حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یم — لم یلد ولم یولد دی

○

د هر زړي په درون کې — د خپل ستر وجود انځور وي
تېغ، تنه ځانګي کلونه یې — هم کامونه په خپل لوروي

○

دیکونکه برید مېرونه — نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوا بزه لرنه دي — که ساره نه شي مستونه
لمن خرچې، ښادر خور کا — د سپرلي دېر دي کلونه
ته لا میشت په سر پراوې — ترند دي شخړې پړاوونه
خوني خوني ستور تلیږي — تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېني — شي کوته به مزلونه
قدم تیز کړه، چې غر بیږي — ستوره تلوکې جرسونه

یوه ورځ به درته راشي
ستورکږونه بیلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تور غر شي

ورانګه کړه شي په ورانګې
رادبره نوی نمر شي

چې حجرې غښتلي پاڅي
نو د هِک ځاندرو سحر شي

ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي

چې سپینګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي

هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نو چوغې نوې په سر شي

شهسواران چې یک ځلب شي
د بړدونو(۱) لوی اختر شي

تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي

لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

---

(۱) بړدونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پېتې شي مخ لسوځي

چې شو کېر تېره نشتر شي

چې کټل بخښل توره شي

بيا آدم جنت ته ورشي

چې دعقل سپاره وينښ شي

پوچ خدايان هله د بر شي

د وجود تونه زيږون دی   او د "زه يم" نوښتون دی

نوښتون کړه د ژوند تره   نوښت "زه يم" له پاخون دی

يو غورځی دی اباسين دی   غړونه غړونه دی يو نيز دی

يوه هڅه دی سپوږمی ده   يو يرغل دی ستورتليز دی

له تش ستور لاس او چت شوی   اوس دهر غوره غوريز دی

ستا د توري له تکوره   کائنات ټول سندريز دی

غره راغه دی له همته   ګل لمنی ګل مخيز دی

لا د ژوند غرمه ده لري

د اخو اوس لاسو رکهيز دی

کہ د ښروند نقشونہ ډېر دي
تہ د واړہ ښروند انځور یې
نور ښروندون دي ھمہ پلی
ھم یو تہ یې چې شھسوریې
واړہ ستوکي یو یو رنګ دي
تہ لہ رنګہ سپرلي طور یې
د ھوسۍ پہ سترګہ د ښہ
ھم باتور کسی د بور یې
د ذري پہ ځاندرہ نمر یې
پہ قطرہ سمندر سپور یې
تہ پہ ځمکہ کې آسمان یې
پہ سرو او بو کې اور یې
د لښې سرہ پیاځہ یې
لا ښہ تورہ، ھم تکور یې
چې راغوند شي موټي خاوري
کائنات شي چې ورخور یې
د ھجرو پہ اورونکہ کې
لہ ظاھرلیدہ څہ نور یې

1- پیاځہ = د ښاتو ډک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
نه هم سیال د خدای د کور یې

مفکورې به دې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې

چې یې ښن سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

په ټولنو کې زرغونه   دا د یوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی   د خولو وینو رنګونه
د شاه متو الامې یې   اسمانکه سنګرونه
ګنبدې یې د کړاو دي   ویر سپیرلي شالیزارونه
د ناغوسترکو شوګیر یې   شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګړیز یې   خوږې وګړي شوالنونه
د عقلي مسنود رشه یې   هڅوبونه، تهذیبونه

د ښلې د نرګس غوږ دی   پسرلی یې تا ته راتلی شي
په اړکه چاپیریال هم   انقلاب زرغونېدی شي
عکسمنه پرګنو نه   مله د لارې تولیدی شي

مېږه مسل که د ښبنستن دی — له ښبنتن محکې کېدی شي
د تیروازغوله تخرګه — نوی ژوندرا ستر کېدی شي

دفرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅېدی شي

○

آدمزاد لا لیشتینګ دی — لا د پرلري له خپل ډګ دي
که په تومنه باتوران دي — لا په چاروکې لوکګ دي
فلسفیان یې هلګ فکره — لا، له زړه یم بې درګ دي
په دې ویرلوی کائنات کې — په یو حُمکه، نمرتاوګ دي
که خپلوا که د پرځان بولي — چې یې ګوری لا بل وګ دي
د شپانه ښاري لا نه زده — شرمخان دخپل کندګ دي
لا یې عقل د پرکچبه دی — لا په د پرجهلونو کلګ دي
د سربنوره نغوتکو — په لاسونوکې لینزګ دي
ږبېنبا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولګ دي

○

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکسی دي — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې حکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري   لا لا ندې پاري مذهبیان شته
د آذر لا لښکري کیږي   خلیلان شرونې شته
لا مخ ګمتې نرناریان شته   هرنو بنت ته کفر وایې
لا د علم غلیان شته   قلمونه په اور سوځي
لا د قام، خاوري بتان شته   آدمتاله لا یو خوب دی

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

○

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کیږي
د خښتن او د خپل نره یم
په اره یکو چې رسیږي
وخت به اخلي داحیوان چې
د سري په پښو پاڅیږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بربري، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړیږي
وخت به اخلي کائنات چې
سترآدم ته بیا تپیږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ډېرو پېړو ځنډ دی
د دې دوو پښو څاروي ته
لا په څټ کې لوی کولند دی

ته په بتول کائنات بریږې خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زه یم که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو څاڅکي کې توپان یې په ذرې د ننه غرېږې
برسېره که لاک ښکارې چې په جس شي نو سره زرېږې
ستا توبري توره دې "زه یم" هم په "زه یم" ولجه کرېږې
که ورستی راغلی کاروان کې خو د واړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی د بهر هستۍ په چرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سرې دی

الکتاب په ادم زونی
لا ژبودن آخرنی دی
که هر څو مره لغونی دی
خو هر نن کې صبانی دی

حق لا اوس هم نا ویلی
که ویلی د ندلی دی
فرعونی دی په خمار کې
نازیږیږی کلیمی دی
چرګ پرپوتی سیلاب زوځی
نوح پلوی بې بیړی دی
د کعبې سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدی دی
یو مذهب د کمتې نه دی
دالیندی واړه بې ژی دی
خلق خبنتې د بتکور دی
ځکه ښځې آذری دی
ناپوهی د هر وګړی
په وګړې په غدی دی

مفکوري پوچې نېمګړې
بشکېلکونه تیزندۍ دی

چې خوندي دې کړه وره شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بیرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جسې پې بايلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوري
چې د پولو ځای بندي شه
د خلیج سرې ته وښتی
د بتانو وهندي شه
چا تونګ د اسمان وخوړ
څوک ځغلا په ګرېندي شه

شړوندانه تول يوځانیز دی
که هرڅو مره ګڼ رنګین دی

PROPERTY OF ACKU 7550

مخ د ټولو په یو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو به په زیرجار وځي
دارباب که زرتاریز دی

لاړي لاړي یو شهلاره
ټسل ټلي، یو شهټلیز دی

ستورټلیز ستورټلین کور کور
کائنات یو شهکوریز دی

پدې دومره هِکځ ځاندره کې
ځمکه ناشې غوندې څیز دی

خو ځمکځزی په شونې تیاو
د همه ښوند د توزیز دی

په تنژومټ کیراو کړه
شیش بیا واخله ویرجهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
مټی راښکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وباسه آسمان ته

له بېلې درياب ته واوړه

له تنګي نه پلن دامــان ته

غوټکمنه په لينده کـــږه

بيا ورکښيوږه ښنخ کمان ته

له سپيرغوډي ډېرشړوند وکـړه

لاس کړه اوږد نمـرږوبنـان ته

پوهه بوځه څـيرکتيا له

څيرکي راښکه ايمـان ته

په نرۍ ورخوږ پـدو کې

ګرځېدلی اوسه ځـان ته

PROPERTY OF ARIC
Established

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library